

رابطه بین خودهمبستگی سود و کمیته حسابرسی: شواهدی از شرکت های خانوادگی

نفیسه شجاعی^۱، میثم ذوالفقاری^۲، جواد ذاکری^۳

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری موسسه آموزش عالی حکیم نظامی قوچان-قوچان ایران (نویسنده مسئول)

^۲ کارشناسی ارشد حسابداری موسسه آموزش عالی حکیم نظامی قوچان-قوچان ایران

^۳ کارشناسی ارشد حسابداری موسسه آموزش عالی حکیم نظامی قوچان-قوچان ایران

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین خودهمبستگی سود و کمیته حسابرسی در شرکت های خانوادگی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷ است. با استفاده از روش غربالگری در مجموع ۱۵۰ شرکت (۱۰۵۰ سال - شرکت) که از این تعداد ۳۱ شرکت (۲۱۷ سال شرکت) خانوادگی و بقیه یعنی ۱۱۹ شرکت (۸۳۳ سال شرکت) دیگر غیر خانوادگی بودند، جهت بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش بعنوان نمونه انتخاب شد. در این پژوهش از رگرسیون چندمتغیره و نرم افزار ایویوز ۱۰ جهت پیاده سازی و آزمون فرضیه ها استفاده شده است. نتایج این پژوهش نتایج نشان می دهد که نتایج نشان می دهد که بین اندازه کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد. بین استقلال کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد. بین تخصص مالی کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد.

واژه های کلیدی: خودهمبستگی سود، اندازه کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی، تخصص مالی کمیته حسابرسی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مقدمه:

نوسانات سود، ناشی از عوامل اقتصادی همچون شک های اقتصادی یا ناشی از عوامل حسابداری مانند مشکلات تعیین سود حسابداری است. شرکت ها در محیط اقتصادی فعالیت می کنند. لذا شوک های اقتصادی که به صورت خارج از کنترل شرکت ها می باشند؛ عملکرد واحد تجاری را تحت تأثیر قرار می دهد. عوامل حسابداری، تحت کنترل شرکت ها هستند که عمدتاً در خصوص شیوه و نحوه شناسایی درآمدها و هزینه ها و به تبع سود واحد اقتصادی است. سرمایه گذاران معتقدند سود ثابت در مقایسه با سود دارای نوسان، پرداخت سود تقسیمی بیش تری را تضمین می کند. افزون بر این نوسانات سود به عنوان معیار مهم ریسک کلی شرکت قلمداد می شود و شرکت هایی که دارای سود هموارتر هستند، ریسک کمتری دارند؛ بنابراین، شرکت هایی که سود هموارتری دارند، بیشتر موردعلاقه سرمایه گذاران هستند و از نظر آن ها محل مناسب تری برای سرمایه گذاری به شمار می روند. نوسانات سود، قابلیت پیش بینی سودهای آتی را کاهش می دهد، مضافاً سود به عنوان متغیر اصلی مدل های ارزشیابی سهام شرکت از اهمیت به سزایی برخوردار است. سرمایه گذاران به طور عام به رقم سود توجه ویژه ای دارند. آن ها سودهای بدون نوسان و یا کم نوسان را باکیفیت تر تلقی می کنند. به عبارت بهتر، آن ها در شرکت هایی حاضرند سرمایه گذاری کنند که روند سود آن ها دارای ثبات بیش تری است. نوسانات سود طی دوره های متوالی بر قیمت سهام تأثیر منفی می گذارد و اعتماد سرمایه گذاران را نسبت به آینده ی شرکت کاهش می دهد. نوسانات زیاد سود، منجر به مزایای اطلاعاتی بیش تر برای سرمایه گذاری آگاه نسبت به سرمایه گذاران ناآگاه می گردد. اگر تعدادی از سرمایه گذاران فعلی ناآگاه باشند، آن ها ترجیحی دهند، مدیران تا جایی که امکان دارد، سود هموارتری را گزارش دهند. سودهایی که هموارتر یا پر نوسان تر از جریان های نقدی می باشد، اطلاعات مناسب یا تحریف شده برای استفاده کنندگان فراهم می آورد (جایا رامن، ۲۰۰۸). این مطالعه بررسی می کند که آیا بین کمیته حسابرسی و خودهمبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد یا خیر؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق:

سود حسابداری از جمله برترین شاخص های اندازه گیری فعالیت های یک واحد اقتصادی است. اهمیت سود حسابداری، مقوله ای است که بر اثر گسترش فنون کمی مدیریت و ضرورت توجه به نیاز استفاده کنندگان صورت های مالی، شکل گرفته و با گذر از دیدگاه محدود اندازه گیری نتیجه فعالیت های گذشته، حسابداری را برای یاری رسانیدن به تصمیم گیرندگان تواناتر ساخته است. برای مثال سود حسابداری به عنوان یک معیار ارزیابی عملکرد در تعیین ارزش شرکت، پیش بینی سود آتی شرکت، تفسیر سایر معیارها و اطلاعات مالی، ارزیابی عملکرد مدیران، قراردادهای اعتبار دهی و نیز ارزیابی شرکت هایی که خواستار ورود به بازار سرمایه هستند، توسط سرمایه گذاران و اعتبار دهندگان مورد استفاده قرار می گیرد. سازمان ها برای اداره کسب و کار خود به اطلاعات درباره محیط نیاز دارند، گاهی سازمان ها به جای آنکه به اطلاعات کلی توجه کنند، تنها به نوسانات جزئی محیط می پردازند و تنها به اطلاعات در دسترس اکتفا می کنند. یکی از این اطلاعات، نوسانات سود است که از اهمیت ویژه ای برخوردار است. نوسان پذیری سود یکی از متغیرهای سری زمانی کیفیت سود است. امروزه نوسان های سود یکی از موضوعات بحث برانگیز و جذاب در پژوهش های حسابداری و مدیریت مالی به شمار می رود. به دلیل اینکه سرمایه گذاران به عنوان یکی از فاکتورهای مهم تصمیم گیری به رقم سود توجه خاصی دارند، این پژوهش از جنبه رفتاری، اهمیت خاص خود را دارد. نوسان کم و پایدار سود حکایت از کیفیت بالای آن دارد نوسان بیشتر با ریسک بالاتر همراه است و معلول عوامل متعددی است. هر چند عوامل مختلفی ممکن است بر نوسانات سود تأثیر گذار باشند؛ اما دو دلیل اصلی نوسانات سود که عوامل اقتصادی و نحوه عمل حسابداری است. یکی از انگیزه های هموار سازی سود، نوسان پذیری سود است. سرمایه گذاران نهادی به طور عادی از شرکت های دارای نوسان سود زیاد و یا ریسکی، دوری کرده و بیشتر تمایل به سرمایه گذاری در شرکت های دارای روند هموار سود دارند. از آنجایی که اجتناب سرمایه گذاران نهادی از سرمایه گذاری در سهام شرکت های با روند پرنوسان سود که می تواند منجر به کاهش نقدینگی و افزایش هزینه سرمایه گردد، نوسان پذیری سود یکی از دلایل هموارسازی سود است (دیچوو تانگ، ۲۰۰۹).

سرمایه گذاران معتقدند سود ثابت در مقایسه با سود دارای نوسان، پرداخت سود تقسیمی بیش تری را تضمین می کند. افزون بر این نوسانات سود به عنوان معیار مهم ریسک کلی شرکت قلمداد می شود و شرکت هایی که دارای سود هموارتر هستند، ریسک کمتری دارند؛ بنابراین، شرکت هایی که سود هموارتری دارند، بیشتر موردعلاقه سرمایه گذاران هستند و از نظر آن ها محل مناسب تری برای سرمایه گذاری به شمار می روند. نوسانات سود، قابلیت پیش بینی سودهای آتی را کاهش می دهد، مضافاً سود به عنوان متغیر اصلی مدل های ارزشیابی سهام شرکت از اهمیت به سزایی برخوردار است. سرمایه گذاران به طور عام به رقم سود توجه ویژه ای دارند. آن ها سودهای بدون نوسان و یا کم نوسان را باکیفیت تر تلقی می کنند. به عبارت بهتر، آن ها در شرکت هایی حاضرند سرمایه گذاری کنند که روند سود آن ها دارای ثبات بیش تری است. نوسانات سود طی دوره های متوالی بر قیمت سهام تأثیر منفی می گذارد و اعتماد سرمایه گذاران را نسبت به آینده ی شرکت کاهش می دهد. نوسانات زیاد سود، منجر به مزایای اطلاعاتی بیش تر برای سرمایه گذاری آگاه نسبت به سرمایه گذاران ناآگاه می گردد. اگر تعدادی از سرمایه گذاران فعلی ناآگاه باشند، آن ها ترجیحی دهند، مدیران تا جایی که امکان دارد، سود هموارتری را گزارش دهند. سودهایی که هموارتر یا پر نوسان تر از جریان های نقدی می باشد، اطلاعات مناسب یا تحریف شده برای استفاده کنندگان فراهم می آورد (جایارامان، ۲۰۰۸).

شرکت ها به منظور کاهش ریسک به مدیریت سود اقدام می کنند؛ به عبارتی، نبود نوسانات قابل توجه در سود، این اطمینان را برای اعتباردهندگان پدید می آورد که واحد تجاری در آینده قادر به پرداخت مطالبات آنان خواهد بود. نوسانات سود گزارش شده، اعتماد سرمایه گذاران را کاهش می دهد؛ بنابراین با مدیریت سود، اعتماد سرمایه گذاران به شرکت افزایش می یابد. به طور کلی مدیریت سود باعث کاهش قدرت پیش بینی کنندگی سود می شود؛ هرچند که با افزایش چشمگیر در مدیریت سود، بر قدرت پیش بینی کنندگی سود افزوده می شود. تلاقی عوامل محیطی اقتصادی و حسابداری با تأثیر بر تطابق هزینه ها با درآمدها می تواند تغییرات اساسی بر ویژگی های مربوط به سود حسابداری ایجاد کند. همبستگی بین درآمد و هزینه عامل حسابداری دخیل در ساز و کار رابطه بین نوسان پذیری و قابلیت پیش بینی سود معرفی شده است. در نظر گرفتن اطاعات مرتبط به نوسان سود، در پیش بینی، سود بلند مدت و کوتاه مدت، بهبودهای قابل توجه، را در پی، دارد. نوسان سود شامل جنبه هایی، از تعیین سوداست که در ارتباط با قابلیت پیش بینی، سود است. همچنین نوسانات سود نشان دهنده پراکندگی، سود در طول زمان است و نوسانات بالاتر نشان دهنده تغییرات بیشتر در سود بوده است البته این نکته حائز اهمیت است که با وجود همبستگی، پایین و یا نوسانات زیاد، سود کمتر محقق میشود و حسابرسان برای ارزیابی، و برآورد انتظارات و در نتیجه انجام حسابرسی، کار دشواری را پیشه رودارند. زیرا همبستگی، سود و نوسانات به طور مستقیم با ریسک ذاتی، مرتبط است و اگر حسابرس آنها را به عنوان ریسک در نظر گیرد، بر هزینه های حسابرسی، اثر گذار خواهد بود. همبستگی، سود یک ویژگی، سری زمانی از سود است که نشان می دهد سود های دوره قبل، سود دوره جاری را پیش بینی می کند. شرکتهایی با همبستگی پایین در دوره قبل، اطلاعات کمی در مورد سود فعلی ارادته می دهند که لزوماً به این معنی نیست که سود بسیار پراکنده است (چانگ و شیوا، ۲۰۱۰).

نوسان پذیری جریان های نقدی عملیاتی با جریان های نقدی و سود آتی رابطه منفی دارد. نوسان پذیری جریان نقدی، احتمال وجود سرمایه داخلی (وجوه) کافی برای سرمایه گذاری را کاهش می دهد. با فرض اینکه سرمایه خارجی (تأمین مالی) بسیار پر هزینه تر از سرمایه داخلی است، شرکت های با سرمایه ی داخلی (وجوه) ناکافی، از سرمایه گذاری خود داری می کنند. بنابراین، شرکت های با نوسان پذیری بالاتر، از سرمایه گذاری در بعضی از دوره ها صرف نظر می کنند یا سرمایه گذاری کمتری را انجام می دهند و الگوی سرمایه گذاری متلاطم و موجی در طول زمان خواهند داشت. زیرا چشم پوشی از سرمایه گذاری، در سال های بعدی جبران نمی شود. در نتیجه نوسان بیشتر، منجر به میانگین سرمایه گذاری کمتر، جریان های نقدی آتی و سود آتی کمتری می شود (مینتون و همکاران، ۲۰۰۲).

عوامل بسیاری موجب برتری یک شرکت در مقایسه با شرکت های دیگر می شوند که مهمترین آنها ساختار مالکیت است که شانس شرکت را برای بهبود و حفظ ساختار سرمایه در آینده تحت تاثیر قرار میدهد ساختار مالکیت بیان کننده این مطلب است که چه اشخاصی در تصمیمات عملیاتی و استراتژیکی شرکت تسلط و حکمرانی می کنند. در تعریف مالکیت خانوادگی ادبیات مالی نشان می

دهد که شاخص های متفاوتی در کشور های مختلف برای مالکیت خانوادگی وجود دارد. در ایران نیز کمیته تدوین استانداردهای حسابداری شماره ۲۲ سرمایه گذاری در واحدهای تجاری وابسته (تجدید نظر شده، ۱۳۸۹) عنوان میکند، اگر واحد سرمایه گذار به طور مستقیم یا غیر مستقیم (برای مثال، از طریق واحدهای تجاری فرعی) حداقل ۲۲ درصد از حق رأی واحد سرمایه پذیر را در اختیار داشته باشد، فرض می شود که از نفوذ قابل ملاحظه ای برخوردار است، مگر اینکه نبود چنین نفوذی را بتوان به روشنی اثبات کرد. برعکس، اگر واحد سرمایه گذار به صورت مستقیم یا غیر مستقیم (برای مثال، از طریق واحدهای تجاری فرعی) کمتر از ۲۲ درصد حق رأی واحد سرمایه پذیر را در اختیار داشته باشد، فرض می شود که از نفوذ قابل ملاحظه ای برخوردار نیست، مگر اینکه وجود چنین نفوذی را بتوان به روشنی اثبات کرد (کمیته تدوین استاندارد حسابداری، شماره ۲۲، تجدید نظر شده ۱۳۸۹). بر اساس این استاندارد با توجه به اینکه در مورد شرکت های خانوادگی مالک بودن ۲۲ تا ۲۹ درصد از سهام شرکت، مبنای وجود مالکیت خانوادگی است میتوان استدلال نمود زمانی که مالکیت خانوادگی به ۲۲ درصد سهام شرکت برسند می تواند بر شرکت نفوذ و کنترل داشته باشند. مهرآذین معتقد است که شرکتهای خانوادگی باید دو شرط زیر را داشته باشند:

۱. سهامدار حقیقی مالک حداقل ۲۲ درصد سهام عادی شرکت باشد یا

۲. یکی از اعضای هیأت مدیره، خود، به تنهایی مالک حداقل ۹ درصد سهام عادی و یا مجموع سهام عضو حقیقی هیأت مدیره و اعضای خانواده و فامیل وی، حداقل ۹ درصد مجموع سهام عادی شرکت باشد.

در اجرای ماده ۱۰ دستورالعمل کنترل های داخلی برای ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، منشور کمیته حسابرسی شرکت نمونه (سهامی عام) در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۲۳ شامل ۱۴ ماده و ۲ تبصره به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید و از تاریخ تصویب، لازم الاجراست.

ماده (۱): هدف از تشکیل کمیته حسابرسی، کمک به ایفای مسئولیت نظارتی هیئت مدیره و بهبود آن جهت کسب اطمینان معقول از موارد زیر می باشد:

۱- اثربخشی فرآیندهای نظام راهبری، مدیریت ریسک و کنترل های داخلی،

۲- سلامت گزارشگری مالی،

۳- اثربخشی حسابرسی داخلی،

۴- استقلال حسابرس مستقل و اثربخشی حسابرسی مستقل و

۵- رعایت قوانین، مقررات و الزامات.

۱- کنترل های داخلی و مدیریت ریسک

ماده (۲): اهم مسئولیت های کمیته حسابرسی نسبت به کنترل های داخلی و مدیریت ریسک، به شرح زیر است:

۱- نظارت بر اثربخشی سیستم های کنترل داخلی شرکت شامل کنترل فناوری اطلاعات و حفظ امنیت آنها،

- ۲- کسب اطمینان معقول از کفایت دامنه بررسی حسابرسان داخلی از نظام کنترل های داخلی شرکت،
- ۳- کسب اطمینان معقول از اثربخشی فرآیند مدیریت ریسک مشتمل بر شناسایی، اندازه گیری، تجزیه و تحلیل، ارزیابی، مدیریت و نظارت بر سیستم مدیریت ریسک،
- ۴- بررسی ارزیابی حسابرس داخلی از کنترل های داخلی و اظهار نظر حسابرس مستقل نسبت به کنترل های داخلی،
- ۵- پی گیری اجرای توصیه ها و رفع نقاط ضعف کنترل های داخلی که توسط حسابرسان داخلی و یا مستقل به کمیته گزارش می شود، و
- ۶- ارائه گزارش کنترل های داخلی به هیئت مدیره شامل ارزیابی و اظهار نظر نسبت به کنترل های داخلی شرکت های فرعی.

ماده (۳): اهم مسئولیت های کمیته حسابرسی نسبت به گزارشگری مالی، به شرح زیر است:

- ۱- نظارت بر موضوعات با اهمیت گزارشگری مالی، قضاوت ها و برآوردهای عمده، رویه های حسابداری عمده، نحوه افشا و انتخاب و تغییر در هر یک از آن ها و افشای معاملات با اشخاص وابسته در گزارش های مالی شرکت،
- ۲- کسب اطمینان معقول نسبت به قابلیت اطمینان و به موقع بودن گزارش های مالی شرکت،
- ۳- کسب اطمینان معقول نسبت به رعایت استانداردهای حسابداری و سایر مقررات در گزارش های شرکت،
- ۴- کسب اطمینان معقول از این که همه اطلاعات لازم برای تصمیم گیری هیئت مدیره در رابطه با گزارشگری مالی در اختیار آنان قرار گرفته است،
- ۵- بررسی پیش نویس گزارش های مالی شرکت قبل از تصویب توسط هیئت مدیره و همچنین پیشنهاد های حسابرس مستقل در خصوص اصلاحات آن.

دیدگاه های نظری و عملی بسیاری در پژوهش ها نشان میدهند که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی سبب اثربخشی بیشتر آن میشود و به عنوان یکی از مکانیزم های حاکمیت شرکتی، داشتن اعضای با دانش حسابداری و حسابرسی جهت نظارت بهتر و اثربختر ضروری است و وجود حسابداران رسمی در کمیته حسابرسی سبب کاهش اقدامات اجباری از جانب قانونگذاران یا تجدید گزارشات فصلی شده است. متخصصان مالی به سبب داشتن دانش مالی برتر و درک مسائل مالی و مشکلات گزارشگری، مسئولیت بیشتری را در فرآیند گزارشگری مالی بر عهده دارند. بنابراین، این افراد انگیزه بیشتری دارند تا رویکردهای حسابداری محافظه کارانه را به منظور افزایش شهرت در حفظ سرمایه، افزایش احتمال انتصاب در سایر مناصب مدیریتی و کاهش ریسک دعوی حقوقی به کار بندند.

کمیته حسابرسی اثربخش، به منظور ایفای هر چه بهتر نقش نظارتی خود، نیازمند قدرت و اختیارات بیشتری میباشد. در مطالعات انجام شده درباره حاکمیت شرکتی، مشخص شده است که پیش شرط نظارت اثربخش، استقلال آن است و استقلال بیشتر سبب نظارت بهتر توسط کمیته حسابرسی میشود زیرا این اختیار را به کمیته حسابرسی میدهد که اقدامات و فعالیتهای مدیریت را مورد سؤال قرار داده و قضاوت نماید همچنین، محققان و قانونگذاران همواره تاکید کرده اند که اعضای مستقل برون سازمانی کمیته های حسابرسی، کمتر احتمال دارد که در سایر کمیته ها و مسئولیت های شرکت گمارده شوند و داشتن استقلال اعضای کمیته، سبب ارتقای کیفیت سود می شود.

اندازه کمیته حسابرسی میتواند تأثیر بسزایی بر اثربخشی آن داشته باشد زیرا هر چه تعداد اعضا بیشتر باشد، نظارت بهتری صورت میگیرد. از این رو، تعداد اعضای کمیته حسابرسی یکی از ویژگیهایی است که میتواند در ارتباط با محافظه کاری مورد بررسی قرار گیرد. فرض بر این است که در صورت وجود تعداد بیشتری از افراد در کمیته حسابرسی، افراد دارای دانش و تخصص و تجربه بیشتری خواهند بود و تأثیر بیشتری بر کیفیت گزارشگری خواهند داشت.

پیشینه تحقیق:

کاظمی علوی و همکاران (۱۳۹۸) بررسی تأثیر حضور حداقل یک نماینده زن در هیئت مدیره و کمیته حسابرسی (تنوع جنسیتی) بر کیفیت سود پرداختند. یافته ها حاکی از تأثیر معنادار حضور زنان در کمیته حسابرسی بر کیفیت سود است. اما در مقابل نتایج پژوهش نشان داد که تنوع جنسیتی در هیئت مدیره تأثیر معناداری بر کیفیت سود شرکت ها ندارد.

صادقی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی تأثیر ویژگی های کمیته حسابرسی و هیئت مدیره بر مدیریت سود و نوسانات قیمت سهام در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج بیانگر آن است که وجود کمیته حسابرسی بر رابطه مدیریت سود و نوسان قیمت سهام تأثیر معناداری ندارد. از سوی دیگر نتایج نشان داد نسبت مدیران غیر موظف بر رابطه مدیریت سود و نوسان قیمت سهام تأثیر معناداری دارد.

ال اوکایلی و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی های کمیته حسابرسی بر عملکرد شرکت های دارای مالکیت خانوادگی و غیرخانوادگی پرداختند. نتایج نشان داد که ویژگی های کمیته حسابرسی (شامل اندازه، استقلال و تخصص مالی اعضا) بر عملکرد شرکت های خانوادگی تأثیر معناداری دارد اما بر عملکرد شرکت های غیر خانوادگی تأثیری ندارد.

بریان و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی ارتباط بین همبستگی، سود، نوسانات سود، و هزینه های حسابرسی، پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که رابطه منفی، (مثبت) بین همبستگی، سود (نوسانات سود) و هزینه های حسابرسی، وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد بین همبستگی، سود و هزینه های حسابرسی، و حسابرسان متخصص صنعت رابطه منفی، و ضعیف، وجود دارد که البته این رابطه در مقایسه با افراد غیر متخصص قویتر است.

آلزابان و ساوان (۲۰۱۵) در پژوهشی به بررسی ارتباط ویژگیهای کمیته حسابرسی در اجرای دستورالعملهای حسابرسی داخلی پرداختند. آنها چنین نتیجهگیری نمودند که حضور اعضای مستقل و با تخصص حسابداری و حسابرسی، درک و اجرای دستورالعملهای حسابرسی داخلی را تحت تأثیر قرار می دهد همچنین اجرای چنین دستورالعملهایی با تعداد جلسات کمیته حسابرسی و حسابرسان داخلی ارشد بهبود می یابد.

روش شناسی تحقیق:

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، از نوع پژوهش های کاربردی است. از نظر زمانی مقطعی است. ارتباط بین متغیر ها از نوع توصیفی-همبستگی است و در آن از مدل رگرسیون برای تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه های مطرح شده استفاده میشود. به منظور گردآوری داده ها، از صورتهای مالی شرکت ها شامل صورت سود و زیان شرکت و از صورت های مالی تاریخی به کمک نرم افزار ره آورد نوین و بانک اطلاعاتی سازمان بورس و اوراق بهادار (کدال) و پایگاه های اینترنتی بورس گردآوری خواهد شد. به

منظور گردآوری داده های بخش تئوریک و ادبیات موضوع تحقیق، از روش کتابخانه ای (با سود بردن از ابزارهایی همچون کتابها، مقالات، پایان نامه ها و متون دیجیتالی) استفاده می شود. آزمون فرضیه ها با روش رگرسیون چند متغیره (با استفاده از نرم افزار ایویوز) صورت خواهد گرفت.

مدل آزمون فرضیه های تحقیق:

در این پژوهش برای بررسی فرضیه ها از مدل های زیر استفاده خواهد شد:
مدل آزمون فرضیه ۱:

$$AUTO_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ACS_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 Lev_{i,t} + \beta_4 MTB_{i,t} + \beta_5 LOSS_{i,t} + \beta_6 CHANGE_{i,t} + \beta_7 TENURE_{i,t} + \beta_8 CFO_{i,t} + \beta_9 Rest_{i,t} + \beta_{10} ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل آزمون فرضیه ۲:

$$AUTO_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ACI_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 Lev_{i,t} + \beta_4 MTB_{i,t} + \beta_5 LOSS_{i,t} + \beta_6 CHANGE_{i,t} + \beta_7 TENURE_{i,t} + \beta_8 CFO_{i,t} + \beta_9 Rest_{i,t} + \beta_{10} ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

مدل آزمون فرضیه ۳:

$$AUTO_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ACF_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 Lev_{i,t} + \beta_4 MTB_{i,t} + \beta_5 LOSS_{i,t} + \beta_6 CHANGE_{i,t} + \beta_7 TENURE_{i,t} + \beta_8 CFO_{i,t} + \beta_9 Rest_{i,t} + \beta_{10} ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

نحوه محاسبه و گردآوری داده ها در مدل:

متغیر وابسته:

خودهمبستگی سود (AUTO): عبارت است از انحراف معیار سود سالانه قبل از ارقام غیر مترقبه بر کل دارایی و ۴ سال مالی قبل از آن.

متغیر مستقل:

۱. تخصص مالی کمیته حسابرسی (ACF): در این پژوهش برای سنجش تخصص مالی کمیته حسابرسی از نسبت اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی و حسابداری به تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی شرکت استفاده شده است.

۲. اندازه کمیته حسابرسی (ACS): اندازه کمیته حسابرسی بیانگر تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی است که می تواند تأثیر سازنده ای بر کمیته حسابرسی داشته باشد. کمیته های حسابرسی بزرگ شامل اعضای با تخصص های متنوع به صورت مؤثرتری بر شیوه های گزارشگری مالی نظارت دارند.

۳. استقلال کمیته حسابرسی (ACI): در پژوهش حاضر برای سنجش استقلال کمیته حسابرسی از نسبت اعضای مستقل کمیته به تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی استفاده شده است

¹EViews

²Audit Committee financial Expertise

³Audit committee size

⁴Audit Committee Independence

متغیرهای کنترلی:

اندازه شرکت (SIZE): برای محاسبه اندازه شرکت از طریق لگاریتم طبیعی جمع کل فروش شرکت استفاده می شود.
 اهرم مالی (LEV): نسبت بدهی ها به دارایی ها معرف اهرم مالی شرکت بوده و نشان دهنده میزان تأمین مالی بلند مدت برون شرکتی واحد تجاری است. در این مطالعه، این نسبت از طریق تقسیم بدهی ها به مجمع کل دارایی ها بدست می آید.
 جریان نقدی عملیاتی (CFO): که برابر است با:

سودخالص + هزینه های غیر نقدی + سرمایه در گردش

نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری (MTB): نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری از تقسیم حاصلضرب قیمت پایانی سهام در تعداد سهام منتشر شده و در دست سهامداران به ارزش دفتری جمع کل حقوق صاحبان سهام شرکت بدست می آید.
 سودآوری (ROA): بازده دارایی ها حاصل تقسیم سود خالص به کل دارائی های است.
 ضرر و زیان شرکت (LOSS): اگر شرکت در سال قبل ضرر و زیان داشته عدد ۱ و در غیر این صورت عدد ۰ را می گیرد.
 تغییر حسابرس (Change): اگر حسابرس شرکت در سال t تغییر کند برابر ۱ و در غیر این صورت برابر ۰ است.
 دوره تصدی حسابرس (Tenure): برابر تعداد سالهای متوالی است که شرکت حسابرس خود را حفظ کرده است.
 تجدید ارائه صورت های مالی (Rest): اگر شرکت صورت های مالی را تجدید ارائه کند عدد ۱ و در غیر این صورت عدد ۰ را می گیرد.

جامعه و نمونه آماری:

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران میباشد. در این پژوهش برای این که نمونه آماری یک نماینده مناسب از جامعه آماری موردنظر باشد، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. برای این منظور پنج معیار زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که شرکتی کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده و مابقی حذف می شوند.

- ۱) شرکت قبل از سال ۱۳۹۱ در بورس پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۳۹۷ در بورس فعال باشد.
- ۲) به دلیل ماهیت خاص فعالیت شرکت های هلدینگ، بیمه، لیزینگ، بانک ها، موسسات مالی و سرمایه گذاری و تفاوت قابل ملاحظه آنها با شرکت های تولیدی و بازرگانی، شرکت انتخابی جز شرکتهای یاد شده نباشد.

^۵Firm Size

^۶Financial Leverage

^۷Operating cash flow

^۸Market value to book value

^۹Return on assets

^{۱۰}LOSS

^{۱۱}Auditor Change

^{۱۲}Tenure tenure

^{۱۳}Restatement

- (۳) از منظر افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفند باشد و طی بازه زمانی پژوهش تغییر سال مالی نداشته باشد.
- (۴) سهام شرکت ها در طول هر یک از سال های دوره پژوهش معامله شده باشد
- (۵) اطلاعات مالی شرکت ها در دسترس باشد.

جدول (۱-۱) روند انتخاب نمونه

۵۱۳	تعداد کل شرکت های پذیرفته شده در بورس در پایان سال ۹۷
	معیارها:
(۱۸۵)	تعداد شرکت هایی که در قلمرو زمانی ۹۷-۹۱ در بورس فعال نبوده اند
(۵۳)	تعداد شرکت هایی بعد از سال ۹۱ در بورس پذیرفته شده اند
(۵۰)	تعداد شرکت هایی که جزهلدینگ، سرمایه گذاری ها، واسطه گری های مالی، بانک ها و یا لیزینگ ها بوده اند
(۵۲)	تعداد شرکت هایی که در قلمرو زمانی تحقیق تغییر سال مالی داده و یا سال مالی آن منتهی به پایان اسفند نمی باشد
(۲۳)	تعداد شرکت هایی که در قلمرو زمانی تحقیق اطلاعات مورد آن ها در دسترس نمی باشد
۱۵۰	تعداد شرکت های نمونه

بعد از مدنظر قرار دادن کلیه معیارهای بالا، در مجموع ۱۵۰ شرکت (۱۰۵۰ سال - شرکت) که از این تعداد ۳۱ شرکت (۲۱۷ سال شرکت) خانوادگی و بقیه یعنی ۱۱۹ شرکت (۸۳۳ سال شرکت) دیگر غیر خانوادگی بودند، جهت بررسی رابطه بین متغیرهای پژوهش بعنوان نمونه انتخاب شد.

یافته های تحقیق:

آمار توصیفی:

آمار توصیفی^۴ آمار توصیفی و طبقه بندی داده ها، نمایش ترسیمی، و محاسبه مقادیری از قبیل نما، میانگین، میانه و ... می باشد که حاکی از مشخصات یکایک اعضای جامعه مورد بحث است. در جدول (۴-۱) اطلاعات مربوط به شاخص های مرکزی (میانگین، میانه، بیشینه و کمینه) و پراکندگی داده ها (انحراف معیار، چولگی و کشیدگی) ارائه شده است.

^۴ Descriptive statistics

جدول (۴-۱) آمار توصیفی متغیرها

متغیر	خود همبستگی سود	اندازه کمیته حسابرسی	استقلال کمیته حسابرسی	تخصص مالی کمیته حسابرسی	اندازه شرکت	اهرم مالی	ارزش بازار به ارزش دفتری
میانگین	0.053296	2.060952	0.476730	0.491349	13.91586	0.630144	2.443886
میانه	0.040048	3.000000	0.666667	0.666667	13.77544	0.617672	2.036009
ماکسیمم	0.583917	5.000000	1.000000	1.000000	19.72257	4.002704	121.5096
مینیمم	0.000416	0.000000	0.000000	0.000000	8.899731	0.108494	-۵۳.۲۱۷۹۳
انحراف معیار	0.048845	1.514499	0.369904	0.410823	1.490523	0.255054	6.139267
چولگی	2.959305	-۰.۴۳۲۷۵۱	-۰.۲۷۹۰۰۴	-۰.۰۶۹۹۷۰	0.788515	3.446115	8.266898
کشیدگی	21.10219	1.746335	1.578019	1.393029	4.859551	36.99769	187.4198
تعدادمشاهدات	31	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱	۳۱

متغیر	ضررو زیان	تغییر حسابرسی	دوره تصدی	جریان عملیاتی نقد	نجدید ارائه	سودآوری
میانگین	0.120952	0.263810	4.217143	0.116159	0.710476	0.095512
میانه	0.000000	0.000000	3.000000	0.103037	1.000000	0.082909
ماکسیمم	1.000000	1.000000	16.00000	0.642210	1.000000	0.626784
مینیمم	0.000000	0.000000	1.000000	-۰.۴۶۰۰۸۸	0.000000	-۱.۰۶۳۲۵۲
انحراف معیار	0.326227	0.440907	4.100558	0.126717	0.453757	0.144552
چولگی	2.324933	1.071895	1.479157	0.272236	-۰.۹۲۸۱۴۶	-۰.۵۲۱۵۱۷
کشیدگی	6.405311	2.148958	3.912600	4.716726	1.861454	10.03186
تعدادمشاهدات	31	31	31	31	31	31

آزمون F لیمر:

ابتدا به منظور انتخاب بین روش های داده های تابلویی و داده های تلفیقی از آزمون F لیمر استفاده می شود. اگر احتمال (p-value) محاسبه شده بیشتر از سطح خطای ۰,۰۵ باشد از داده های تلفیقی استفاده شده که دیگر نیازی به آزمون هاسمن نیست و در غیر این صورت از داده های تابلویی استفاده خواهد شد. در داده های تابلویی از آزمون هاسمن برای انتخاب روش آزمون فرضیه ها استفاده می گردد. اگر سطح معناداری آزمون هاسمن کمتر از ۰,۰۵ باشد از روش اثرات ثابت و در غیر این صورت از روش تصادفی استفاده می گردد. جدول (۴-۸) نتایج حاصل از آزمون F لیمر و هاسمن را برای مدل های پژوهش نشان می دهد.

جدول (۴-۸) آزمون F لیمر

مدل	آماره	سطح معناداری	نتیجه
۱	آزمون F	۰.۰۰۰۰	پانلی
	آزمون هاسمن	۰.۰۰۰۰	اثرات تصادفی
۲	آزمون F	۰.۰۰۰۰	پانلی
	آزمون هاسمن	۰.۰۰۰۰	اثرات تصادفی
۳	آزمون F	۰.۰۰۰۰	پانلی
	آزمون هاسمن	۰.۰۰۰۰	اثرات تصادفی

بر اساس جدول (۴-۸)، با توجه به سطح معناداری به دست آمده از آزمون F لیمر برای فرضیه ها، نوع داده ها و روش آزمون هر یک از فرضیه ها مشخص شده است

آزمون نرمال بودن خطاها:

بررسی و انجام آزمون مذکور بر اساس آماره جاک برا است. چنانچه سطح احتمال آزمون جاک برا پایین و کمتر از ۰.۰۵ باشد، فرض صفر، یعنی نرمال بودن سری رد می شود. نتایج این آزمون در جدول (۴-۴) ارائه شده است. یکی از فروض مهم راجع به جمله باقیمانده این است که توزیع جملات آن نرمال است. به منظور آزمون نرمال بودن جمله خطا از آماره آزمون جاک-کوبرا^۵ استفاده شده است. با توجه به نتایج بدست آمده، احتمال آزمون جاک-کوبرا، برای مدل های پژوهش کمتر از ۵ درصد می باشد. بنابراین فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن جمله خطا در مدل رد می شود. با این وجود زمانی که اندازه نمونه به اندازه کافی بزرگ باشد، انحراف از فرض نرمال بودن معمولاً بی اهمیت و پیامدهای آن ناچیز است. در شرایط مذکور، با توجه به قضیه حد مرکزی می توان دریافت که حتی اگر باقیمانده ها نرمال نباشند، آماره های آزمون به طور مجانبی از توزیع نرمال پیروی می کنند، بدون تورش هستند و از کارایی برخوردارند. لذا با توجه به این مطالب می توان فرض نرمال بودن جمله خطا را نادیده گرفت.

جدول (۴-۴) آزمون نرمال بودن خطای مدل

مدل	نوع آزمون	سطح معناداری	نتیجه آزمون
۱	جاک برا	۰.۰۰۰۰	عدم نرمال بودن خطاها
۲	جاک برا	۰.۰۰۰۰	عدم نرمال بودن خطاها
۳	جاک برا	۰.۰۰۰۰	عدم نرمال بودن خطاها

^۵ Jarque-Bera

عدم خود همبستگی متغیرها:

اگر یک متغیر به متغیرهای دوره یا دوره های قبل خودش وابسته باشد خود همبستگی می گویند که اگر به یک دوره قبل وابسته باشد خودهمبستگی مرتبه اول و اگر به دوره های قبل تر وابسته باشد همبستگی آن دوره یا سریالی گویند. به عبارت دیگر هر گاه دو مقدار متفاوت برای متغیرهای مستقل را در نظر بگیریم، فرض بر این است که جمله های اخلاص متناظر با آنها از یکدیگر مستقلند. در چنین حالتی می گوئیم که جمله های اخلاص خود همبستگی ندارند. آزمون دوربین واتسون از مشهورترین آزمون ها جهت تشخیص خودهمبستگی است. زمانی که آماره دوربین واتسون در حدود ۱,۵ تا ۲,۵ باشد، معرف آن است که خودهمبستگی وجود ندارد، ولی مقادیر بالاتر یا کمتر از ۱,۵ تا ۲,۵ معرف آن است که جملات خطا به صورت تصادفی اتفاق نمی افتند و بنابراین، نتایج غیرواقعی است.

جدول (۴-۷): خودهمبستگی آزمون دوربین - واتسون

مدل	آزمون	آماره آزمون	نتیجه
۱	دوربین واتسون	۱.۶۱۳	عدم وجود خودهمبستگی
۲	دوربین واتسون	۲.۰۹۰	عدم وجود خودهمبستگی
۳	دوربین واتسون	۱.۶۱۴	عدم وجود خودهمبستگی

مقدار آماره دوربین - واتسون بین ۱,۵ تا ۲,۵ است که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد.

آزمون همسانی واریانس خطاها:

یکی از پیش فرض های مدل رگرسیون، ثابت بودن واریانس خطا است. به طوری که باوجود ناهمسانی واریانس در مدل، افزایش یا کاهش در متغیر مستقل، واریانس متغیر وابسته که برابر با واریانس پسماند است تغییر می کند. در این پژوهش برای اطمینان از نتایج به دست آمده، برای بررسی همسانی واریانس ها در داده های ترکیبی از روش بارتلت استفاده می شود. در روش همسانی واریانس بارتلت، فرض صفر مبنی بر همسانی واریانس ها و فرض مخالف آن ناهمسانی واریانس ها در نظر گرفته می شود. جدول (۴-۵) نتایج حاصل از آزمون همسانی مدل ۱ پژوهش را نشان می دهد.

جدول (۴-۵): آزمون همسانی واریانس خطاهای مدل

مدل	نوع آزمون	احتمال آزمون	نتیجه آزمون
۱	بارتلت	۰.۰۰۰	ناهمسانی واریانس
۲	بارتلت	۰.۰۰۰	ناهمسانی واریانس
۳	بارتلت	۰.۰۰۰	ناهمسانی واریانس

با توجه به نتایج جدول (۴-۵) که نشان دهنده مقدار احتمال کوچک تر از ۰,۰۵ است، می توان گفت واریانس خطاها ناهمسان است و فرض صفر مبنی بر ثابت بودن واریانس مدل رد شده است. بنابراین، به منظور رفع ناهمسانی واریانس از رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده می کنیم.

تحلیل آزمون فرضیه های پژوهش:

بعد از اینکه فرض کلاسیک مربوط به رگرسیون و مانایی متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفت و روش تخمین مدل هم مشخص گردید، حال نوبت آن است که مدل با توجه به نتایج آزمون F لیمر وهاسمن برآورد گردد. زمانیکه تعداد شرکتها از مقاطع دوره زمانی بیشتر باشد ممکن است مشکل ناهمسانی واریانس رخ دهد. در این پژوهش برای تشخیص ناهمسانی واریانسها از آزمون وایت و برای تشخیص وجود خود همبستگی بین متغیرها از آزمون دوربین- واتسون استفاده شده است. لازم به ذکر است که در مدل های مورد استفاده، وجود ناهمسانی واریانسها تایید شده است و از آزمون GLS استفاده شده است. در نهایت نرم افزار ایویوز برای تشخیص رابطه موجود بین متغیرها به کار گرفته شده است. به منظور آزمون فرضیه ها از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول (۴-۹) بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین- واتسون ۱,۶۱۳ می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد. در حالت کلی نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر اندازه کمیته حسابرسی مثبت بوده که نشان دهنده تاثیر مثبت اندازه کمیته حسابرسی بر خودهمبستگی سود می باشد. که با توجه به سطح معنی داری متغیر مستقل اندازه کمیته حسابرسی که برابر ۰,۰۰۱۷ بوده که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه اول تحقیق تایید می شود.

جدول (۴-۹): نتایج تخمین مدل اول پژوهش

متغیر	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	۰.۰۲۵۶۱۰	۰.۰۲۵۱۵۲	۱.۰۱۸۱۸۴	۰.۳۰۸۹
اندازه کمیته حسابرسی	۰.۰۰۰۶۱۴	۰.۰۰۰۵۸۲	۳.۰۵۴۹۵۶	۰.۰۰۱۷
اندازه شرکت	۰.۰۰۲۵۸۴	۰.۰۰۱۸۲۲	۱.۴۱۸۰۷۲	۰.۱۵۶۵
اهرم مالی	-۲.۷۳۰۰۶	۰.۰۰۷۱۱۴	-۰.۰۰۰۳۸۴	۰.۹۹۹۷
ارزش بازار به ارزش دفتری	-۰.۰۰۰۲۹۱	۰.۰۰۰۱۴۳	-۲.۰۳۲۴۷۴	۰.۰۴۲۴
ضرو زیان	۰.۰۲۶۷۶۷	۰.۰۰۳۱۰۳	۸.۶۲۷۳۹۷	۰.۰۰۰۰
تغییر حسابرس	-۰.۰۰۰۱۵۶	۰.۰۰۱۵۳۰	-۰.۱۰۲۲۴۷	۰.۹۱۸۶
دوره تصدی	-۰.۰۰۰۴۵۰	۰.۰۰۰۳۶۶	-۱.۲۲۸۵۷۷	۰.۲۱۹۶
جریان نقد عملیاتی	-۰.۰۰۰۵۶۴۷	۰.۰۰۰۶۱۶۰	-۰.۹۱۶۶۹۳	۰.۳۵۹۶
نجدید ارائه	-۰.۰۰۰۵۳۳۳	۰.۰۰۱۵۲۵	-۳.۴۹۸۰۵۸	۰.۰۰۰۵

سودآوری	-۰.۰۵۹۴۷۲	۰.۰۱۲۸۰۵	-۴.۶۴۴۳۵۷	۰.۰۰۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۵۱۵			
دوربین- واتسون	۱.۶۱۳			
سطح معناداری (آماره F)	۰.۰۰۰			

جهت آزمون فرضیه دوم از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول (۴-۱۰) بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰.۰۰۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰.۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین- واتسون می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد. نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر استقلال کمیته حسابرسی منفی بوده که نشان دهنده تاثیر منفی استقلال کمیته حسابرسی بر خود همبستگی سود می باشد. که با توجه به سطح معنی داری متغیر مستقلاستقلال کمیته حسابرسی که برابر ۰.۰۰۴۲ بوده که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه دوم تحقیق تایید می شود.

جدول (۴-۱۰): نتایج تخمین مدل دوم پژوهش

متغیر	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	۰.۰۴۱۹۰۹	۰.۰۲۶۸۱۶	۱.۵۶۲۸۰۴	۰.۱۱۸۵
استقلال کمیته حسابرسی	-۰.۰۰۱۶۴۴	۰.۰۰۲۴۶۱	-۳.۶۶۸۲۲۵	۰.۰۰۴۲
اندازه شرکت	۰.۰۰۱۳۴۵	۰.۰۰۱۹۳۲	۰.۶۹۶۲۰۲	۰.۴۸۶۵
اهرم مالی	۰.۰۰۵۲۲۶	۰.۰۰۷۰۸۴	۰.۷۳۷۷۸۶	۰.۴۶۰۹
ارزش بازار به ارزش دفتری	-۰.۰۰۴۰۰۵	۰.۰۰۰۱۷۴	-۰.۲۵۲۸۳۱	۰.۸۰۰۵
ضررو زیان	۰.۰۲۰۸۳۸	۰.۰۰۳۱۸۸	۶.۵۳۵۶۴۵	۰.۰۰۰۰
تغییر حسابرس	۰.۰۰۰۲۸۸	۰.۰۰۱۴۰۸	۰.۲۰۴۶۶۸	۰.۸۳۷۹
دوره تصدی	-۰.۰۰۰۵۳۷	۰.۰۰۰۴۸۱	-۱.۱۱۷۳۱۱	۰.۲۶۴۲
جریان نقد عملیاتی	-۰.۰۰۳۰۰۶	۰.۰۰۵۳۴۲	-۰.۵۶۲۶۳۷	۰.۵۷۳۹
نجدید ارائه	-۰.۰۰۳۵۳۲	۰.۰۰۱۳۷۸	-۲.۵۶۳۵۰۱	۰.۰۱۰۶

سودآوری	-۰.۰۵۷۲۵۵	۰.۰۱۲۹۲۶	-۴.۴۲۹۳۵۷	۰.۰۰۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل شده	۰.۶۰۲			
دوربین- واتسون	۲.۰۹۰			
سطح معناداری (آماره F)	۰.۰۰۰			

به منظور آزمون فرضیه سوم از نتایج تخمین مدل تحقیق ارائه شده در جدول (۴-۱۱) بهره گرفته شده است. مقدار احتمال (یا سطح معنی داری) F برابر ۰,۰۰۰۰ بوده و چون این مقدار کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، یعنی مدل معنی دار است. مقدار آماره دوربین- واتسون ۱,۶۱۴ می باشد که این مقدار، عدم وجود خود همبستگی خطاها (مرتبه اول) را نشان می دهد. در حالت کلی نتایج نشان می دهد که ضریب متغیر تخصص مالی کمیته حسابرسی مثبت بوده که نشان دهنده تاثیر مثبت استقلال کمیته حسابرسی بر خودهمبستگی سود می باشد. که با توجه به سطح معنی داری متغیر مستقل تخصص مالی کمیته حسابرسی که برابر ۰,۰۴۱۲ بوده که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه سوم تحقیق تایید می شود.

جدول (۴-۱۱): نتایج تخمین مدل سوم پژوهش

متغیر	ضریب برآوردی	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
مقدار ثابت (عرض از مبدأ)	۰.۰۲۵۷۲۳	۰.۰۲۴۶۵۴	۱.۰۴۳۳۶۱	۰.۲۹۷۱
تخصص مالی کمیته حسابرسی	۰.۰۰۱۵۲۵	۰.۰۰۲۰۲۳	۰.۷۵۳۸۰۸	۰.۰۴۱۲
اندازه شرکت	۰.۰۰۲۵۸۸	۰.۰۰۱۷۶۴	۱.۴۶۷۳۵۰	۰.۱۴۲۶
اهرم مالی	۰.۰۰۱۰۵۵	۰.۰۰۶۹۸۴	۰.۱۵۱۰۰۰	۰.۸۸۰۰
ارزش بازار به ارزش دفتری	-۰.۰۰۰۳۰۳	۰.۰۰۰۱۴۳	-۲.۱۱۲۲۰۰	۰.۰۳۴۹
ضرر زیان	۰.۰۲۷۱۵۵	۰.۰۰۳۰۶۱	۸.۸۷۱۷۸۵	۰.۰۰۰۰
تغییر حسابرس	-۰.۰۰۰۱۶۲	۰.۰۰۱۵۱۲	-۰.۱۰۷۳۳۹	۰.۹۱۴۵
دوره تصدی	-۰.۰۰۰۴۸۲	۰.۰۰۰۳۵۸	-۱.۳۴۵۵۰۲	۰.۱۷۸۸
جریان نقد عملیاتی	-۰.۰۰۰۶۵۵۴	۰.۰۰۰۶۱۰۷	-۱.۰۷۳۱۵۴	۰.۲۸۳۵
نجدید ارائه	-۰.۰۰۰۵۲۴۹	۰.۰۰۱۵۰۰	-۳.۴۹۹۸۶۲	۰.۰۰۰۰۵
سودآوری	-۰.۰۶۱۱۴۶	۰.۰۱۲۶۱۶	-۴.۸۴۶۵۷۹	۰.۰۰۰۰

۰.۵۱۹	ضریب تعیین تعدیل شده
۱.۶۱۴	دوربین- واتسون
۰.۰۰۰	سطح معناداری (آماره F)

نتایج تحقیق و پیشنهادات:

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین خودهمبستگی سود و کمیته حسابرسی: شواهدی از شرکت های خانوادگی می باشد. بر این اساس، در این پژوهش بررسی در دوره زمانی ۷ ساله از ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۷ انجام شده است و آزمون فرضیه ها با استفاده از نرم افزار ایویوز انجام شده است. نتایج پژوهش به شرح زیر است:

آزمون فرضیه اول:

فرضیه ۱: بین اندازه کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج نشان می دهد که سطح معنی داری متغیر اندازه کمیته حسابرسی برابر ۰,۰۰۱۷ که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه اول تحقیق تایید می شود یعنی با افزایش مقدار اندازه کمیته حسابرسی، خود همبستگی سود نیز افزایش می یابد.

فرضیه ۲: بین استقلال کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج نشان می دهد که سطح معنی داری متغیر استقلال کمیته حسابرسی برابر ۰,۰۰۴۲ که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه دوم تحقیق تایید می شود یعنی با افزایش مقدار استقلال کمیته حسابرسی، خود همبستگی سود نیز افزایش می یابد.

آزمون فرضیه سوم:

فرضیه ۳: بین تخصص مالی کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد

نتایج نشان می دهد که سطح معنی داری متغیر تخصص مالی کمیته حسابرسی برابر ۰,۰۴۱۲ که کمتر از ۵ درصد بوده، معنی دار می باشد. با توجه به موارد فوق، فرضیه سوم تحقیق تایید می شود یعنی با افزایش مقدار تخصص مالی کمیته حسابرسی، خود همبستگی سود نیز افزایش می یابد.

جدول (۱-۵) نتایج کل فرضیه های پژوهش

شماره فرضیه	عنوان فرضیه	تایید/رد
۱	بین اندازه کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد.	تایید
۲	بین استقلال کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه معناداری وجود دارد.	تایید

تایید	بین تخصص مالی کمیته حسابرسی و خود همبستگی سود در شرکت های خانوادگی رابطه	۳
-------	--	---

پیشنهادهای زیر به عنوان راهبردهایی برای تحقیقات ارائه می گردد:

۱. استفاده کنندگان صورتهای مالی در هنگام استفاده از این صورتهای، اهمیت سود و نوسانات احتمالی آن، را مورد توجه قرار دهند و همچنین با در نظر گرفتن ریسک های پیش بینی نشده موجود در وضعیت بازار نسبت به سرمایه گذاری بهینه اقدام نمایند.
۲. به سازمان بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می شود شرکت ها را بر اساس نوسان پذیری و خود همبستگی سود آنها رتبه بندی نمایند تا افراد و گروه های ذینفع بتوانند آگاهانه تصمیم گیری نمایند.
۳. شواهد این تحقیق، حاکی از ساده تر بودن پیش بینی سودهای کم نوسان و نشان دهنده لزوم توجه به نوسانات سود در پیش بینی آن است. در مجموع یافته های این تحقیق علاوه بر افزایش دانش موجود در مورد خود همبستگی سود، اهمیت و نقش نوسانات سود را در پیش بینی سود برای سرمایه گذاران، اعتبار دهندگان، تحلیلگران، مدیران و سایر فعالان بازار سرمایه روشن میگرداند. از این رو پیشنهاد میشود که فعالان حاضر در بازار سرمایه، ضمن توجه به اهمیت سودهای تاریخی و نیز تفکیک سودهای پرنوسان و کم نوسان و خود همبستگی سود یافته های این تحقیق را در مورد پایداری سود، نوسانات جریانهای نقدی عملیاتی، سودهای کران زیاد و پیش بینی های بلندمدت سود مد نظر قرار دهند؛ همچنین پیشنهاد میشود.

محدودیت پژوهش حاضر به شرح ذیل می باشد:

۱. محدودیت های حاکم بر مدل های اقتصادی و همچنین تحلیل های آماری، نمونه گیری و تعمیم نتایج یکی از محدودیتهای تحقیق می باشد.
۲. پژوهش حاضر به روی شرکتهای خانوادگی انجام شده لذا در تعمیم این نتایج به کل جامعه باید مدنظر قرار گیرد که ممکن است نتایج بدست آمده تغییر کند.
۳. برخی شرکتهای درای اهرم مالی بیشتر از ۱٫۵ بودند (زیرا حقوق صاحبان سهام آنها منفی است و باید از بورس خارج شوند اما بدلیل همچون رانت و ... همچنان در بورس فعال هستند) که ممکن است بر نمونه گیری و نتایج حاصل تاثیر گذار باشد.

منابع:

- اسدی، غلامحسین و القیانی، ماریام یوخنه (۱۳۹۳). بررسی تاثیر سرمایه فکری بر عملکرد مالی شرکت ها، مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال یازدهم، شماره ۴۱، صص ۱۰۳-۸۳.
- حساس یگانه، یحیی؛ حسینی بهشتیان، سید محمد حسینی. (۱۳۸۱). تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر حسابرسی مستقل، کنترل های داخلی و گزارشگری مالی، مطالعات مدیریت، شماره ۳۵ و ۳۶، ۹۰-۶۷.
- خدادادی، مریم و مهمام، کیهان. (۱۳۹۳). رابطه نوسان سود با پیش بینی پذیری و پایداری سود، کنفرانس بین المللی حسابداری، اقتصاد و مدیریت مالی، تهران: شرکت دانش محور ارتاخه.

دارایی، رؤیا و امامجمعه، سیمین. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر ساختار مالکیت بر صحت پیشبینی سود، «دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۳، شماره ۱۰، ص ۵۵-۷۱».

صادقی، محمد؛ مهناز آهنگری و محمد دلخوش، (۱۳۹۶)، مدیریت سود ونوسان قیمت سهام با تاکید بر نقش کمیته حسابرسی و مدیران غیر موظف، کنفرانس ملی تحقیقات علمی جهان در مدیریت، حسابداری، حقوق و علوم اجتماعی، شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زرقان - دانشگاه علمی کاربردی شوشتر.

کاظمی علوم، مهدی؛ دکتر محمد ایمانی برندق و مصطفی عبدی، (۱۳۹۸)، بررسی تأثیر تنوع جنسیتی در هیئت مدیره و کمیته حسابرسی بر کیفیت سود، فصلنامه دانش حسابداری ۱۰، (۱).

کثیری، حسین، (۱۳۸۴) نحوه تشکیل و وظایف کمیته حسابرسی، دانش حسابرسی، شماره ۱۵، ۱۳-۴.

طالب نیا، قدرت اله؛ شهسواری، منصوره؛ وکیلپورد، حمید رضا (۱۳۸۹) بررسی تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر جلب نظر سرمایه گذاران جهت سرمایه گذاری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله حسابداری مدیریت سال سوم، شماره چهارم، بهار ۱۳۸۹.

مومن زاده، محمد مهدی؛ مومن زاده، محمد هادی (۱۳۹۲). سرمایه های فکری و کمیته حسابرسی، نخستین ماهنامه بازار سرمایه ایران، شماره ۱۰۸ و ۱۰۹، ۵۳.

مهرانی، ساسان و حصارزاده، رضا. (۱۳۹۰). نوسانات سود و امکان پیشبینی آن، «دانش حسابداری، دوره ۲، شماره ۶، ص ۴۲-۲۷».

Abernathy, J. L., Beyer, B., Masli, A., Stefaniak, C. (2014). "The association between characteristics of audit committee accounting experts, audit committee chairs, and financial reporting timeliness, *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, <http://dx.doi.org/10.1016/j.adiac.2014.09.001>.

Al-Okaily, J., Salma Naueihed, (2019) "Audit committee effectiveness and family firms: impact on performance", *Management Decision*, <https://doi.org/10.1108/MD-04-2018-0422>.

Alzeban, A., Sawan, N. (2015). "The impact of audit committee characteristics on the implementation of internal audit recommendations". *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, Volume 24, 2015, Pages 61-71.

Amer, M., Ragab, A., Shehata, S., E. (2014). "Audit Committee Characteristics and Firm Performance: Evidence from Egyptian Listed Companies". *Proceedings of 6th Annual American Business Research Conference 9*. Sheraton LaGuardia East Hotel, New York, USA, ISBN: 978-1-922069-52-8.

Bricker, R., G. Previts, T. Robinson and S. Young. (1995), "Financial Analyst Assessment of company Earnings Quality". *Journal OF Accounting, Auditing and Finance* 10: ۵۴۱-۵۴۴.

Berry, T., & Xu, J. (2013). *Enterprise risk management and cost of capital*. Available at www.ssrn.com

- Bryan ,D.,Terry W. Mason, and J. Kenneth Reynolds (2018) Earnings Autocorrelation, Earnings Volatility, and Audit Fees. *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*: August 2018, Vol. 37, No. 3, pp. 47-69.
- Chang, A., Shiva, K.(2010), Earning Management and Earning Predictability, SSRN.com, working paper.
- Colin, C. Guoli, W. (2014). Earnings Volatility and Earnings Prediction: Analysis and UK Evidence. *Journal of Business Finance & Accounting*, Vol. 41, No. 1, Pp. 53-73.
- Clubb, Colin and Guoli Wu. 2014. "Earnings Volatility and Earnings Prediction: Analysis and UK Evidence", *Journal of Business Finance & Accounting* 41(1 & 2), 53-7.
- Dichev, I. and v.w. Tang. (2009), " Earnings volatility and earnings predictability" , *Journal of Accounting and Economics* 47(2009) 160- 181.
- Jayaraman, s. (2008), Earning Volatility, Cash Flow Volatility and Informed Trading, *Journal of Accounting Research*,46, 809- 851.
- Minton, B., Schrand, C. and Walther, B. (2002). Forecasting Cash Flow for Valuation: Is Cash Flow Volatility Informative? Working Paper, Ohio State University.

